

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого

Факультет театрального мистецтва

Кафедра _____

Кафедра мистецтва театру ляльок

(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи

Чхатарашвілі Інга Чхатарашвілі-Петраш

« 31 » 08 2026 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МАЙСТЕРНІСТЬ РОБОТИ З ЛЯЛЬКОЮ:
МАРІОНЕТКА**

(назва навчальної дисципліни)

рівень
освіти

вищої

Перший (бакалаврський)

(перший (бакалаврський), другий (магістерський), третій (освітньо-науковий, освітньо-творчий))

спеціальність

В6 Перформативні мистецтва

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Акторське мистецтво театру ляльок»

(назва освітньої програми)

Розробники: Сільченко Тетяна доктор мистецтва, доцент, заслужена артистка
України, доцент кафедри мистецтва театру ляльок

Викладачі: Друпп Юрій, викладач кафедри мистецтва театру ляльок

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри

Мистецтва театру ляльок, факультет театрального мистецтва

(назва кафедри, факультету - інституту)

Протокол від 25.08.2026 № 28

Завідувач кафедри

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

РПНД погоджено з гарантом освітньої професійної програми

Доктором мистецтва, доцентом,
заслуженою артисткою України

(підпис)

(Сільченко Т. І.)

25.08.2026 № 28

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

на 20__/20__ н.р.,

Завідувач кафедри _____ (_____), протокол від _____.20__ № ____
(підпис) (ПІ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс 2	2			
Семестр	III			
Кількість кредитів - 2	2			
Загальний обсяг годин -60	60			
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	2			
	Семінарські			
	Практичні			
	28			
	Індивідуальні			
	3,75			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
	26,25			
Вид підсумкового контролю	Залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Майстерність роботи з лялькою: маріонетка» призначена для студентів 2 курсів протягом третього семестру, які навчаються за спеціалізацією: «Акторське мистецтво театру ляльок». Дисципліна є невід'ємною складовою частиною процесу підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах та вимагає від студента набуття та засвоєння теоретичних знань, практичних умінь та фахових навичок, необхідних йому для створення вистав на 3-4 курсах.

Мета та завдання навчальної дисципліни «Майстерність роботи з лялькою: Маріонетка» полягає у наступному:

- формування світогляду, розвитку естетичного смаку, особистих художніх вимог до себе, норм та правил роботи у колективі;
- засвоєння основних естетичних принципів театру ляльок;
- теоретичні знання про мистецтво театру ляльок, театральну ляльку, її походження, специфіку, технологічні та анатомічні особливості, художню форму та різновиди;

- набуття практичних навичок з техніки традиційної системи маріонетки, ознайомлення з її різновидами та опанування технікою пласкої ляльки та використання її в театрі тіней.

Очікувані результати (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗКЗ. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі перформативного мистецтва.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх перформативних образах.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення перформативного твору, керівництва роботою і / або участі у складі творчої групи в процесі його підготовки.

СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

СК06. Здатність до застосування специфіки мистецтва театру ляльок у творчій діяльності та оперування специфічною системою виражальних засобів у створенні та виробництві перформативного твору.

ПР06. Аналізувати проблемні ситуації й ухвалювати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею та твір.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби відтворення креативного задуму в процесі реалізації сценічного твору (проекту).

ПР11. Розуміти мистецтво театру ляльок як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру ляльок та інших перформативних мистецтв.

ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію

ПР22. Оперувати специфічною системою виражальних засобів мистецтва театру ляльок (пластично-зображальними, звуковими, музично-ритмічними, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, художньо-постановочними, сценарно-драматургічними) у створенні та виробництві сценічного твору.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
2 курс / III семестр:														
Тема 5. Лялька-маріонетка.														
5.1. Особливості ляльки-маріонетки	2	2												
5.2. Освоєння техніки роботи традиційної маріонетки														
5.2.1. Присідання														
5.2.2. Робота руками														
5.2.3. Хо́да														
5.2.4. Сідання ляльки														
5.2.5. Лягання на спину	21			10		1	10							
5.2.6. Лягання на живіт														
5.2.7. Стрибки														
5.2.8. Робота з реквізитом														
5.2.9. Вправа «Привітання»														
5.2.10. Вправа «Сходи»														
5.3. Етюдна робота	37			18		2,75	16,25							
Всього Тема 5.	60	2		28		3,75	26,25							

УСЬОГО	60	2		28		3,75	26,25						
--------	----	---	--	----	--	------	-------	--	--	--	--	--	--

4. Програма навчальної дисципліни

2 курс III семестр

Основні поняття/ключові слова: лялька маріонетка, штокова маріонетка

Рекомендована література:

Основна: 2, 3, 4, 3, 6, 7

Додаткова: 11, 12, 13, 14

Тема 5. Лялька-маріонетка (лекційна, практична та індивідуальна робота).

5.1. Особливості ляльки-маріонетки.

Лекція №1. Походження ляльки-маріонетки. Її розповсюдження. Різновиди.

Лекція №2. Європейські театри маріонеток. Основні герої. Сюжети. Репертуар театру маріонеток.

Лекція №3. Сучасна маріонетка. Художня виразність маріонетки та її рухливі можливості. Темпоритм ляльки. Відомі художники, визначні майстри маріонеток, робота акторів з маріонетками.

Лекція №4. Демонстрація відео матеріалів: перегляд вистав сучасних театрів ляльок країни, уривки з концертних номерів і лялькових вистав провідних митців мистецтва театру ляльок світу з використанням маріонетки, показ робіт студентів театральних шкіл Польщі, Німеччини, Словенії, Чехії, Болгарії, Італії тощо.

5.2. Освоєння техніки роботи традиційної маріонетки (практична та індивідуальна робота). Будова ляльки, основний принцип управління простою та ускладненою маріонеткою. Тренажі: способи тримання ваги, утримання рівноваги, «погашення» рухів ляльки; комплекс рухів головою, руками, нахили тулуба, повороти, хода, стрибки тощо. Вправи на задану тему.

5.3. Етюдна робота (практична та індивідуальна робота). Індивідуальні етюди з однією подією. Моноакти з маріонеткою. Виконання уривків або сцен на літературній основі.

5. Методи навчання

Загальні методи навчання з дисципліни «Майстерність роботи з лялькою» - словесний (лекція, пояснення); наочний (ілюстрація, демонстрація); практичний (вправи, практична робота); репродуктивний, творчий частково-пошуковий.

6. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
5.2. Освоєння техніки роботи традиційної маріонетки	Техніка роботи з маріонеткою. Тренажні вправи	Практичний показ	10
5.3. Етюдна робота	Створення етюду з маріонеткою	Практичний показ	10

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Виконано всі поставлені викладачем завдання із теоретичного дослідження, якісно проведено роботу із літературним матеріалом та джерелами, витримано послідовність викладеного матеріалу. Відмінне та методично вірне виконання практичних завдань, повне врахування попередніх рекомендацій викладача, демонстрація навичок і фіксація зауважень викладача у роботі над матеріалом.	8-10
Поставлені викладачем завдань із теоретичного дослідження виконано частково, матеріал викладено непослідовно, продемонстровано слабе розуміння термінології. Виконання практичних завдань на недостатньому рівні, слабе врахування рекомендацій викладача, проблеми у роботі із виконавцями, дотримується спрощеної техніки керування лялькою на рівні копіювання без самостійної уяви і фантазії.	4-7
Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно. Практичну і теоретичну роботу не виконано.	0-3

7. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Критерії оцінювання	Кількість балів
Здобувач повністю виконав програму дисципліни та індивідуальний план роботи. Продемонстрував високий рівень виконавської майстерності, творчої самостійності та професійного мислення. Впевнено володіє технікою роботи з низовою/вивідною лялькою та різними системами театральних ляльок, органічно поєднує рух, пластику, голос, слово, музику й інші засоби сценічної виразності. Самостійно створює та реалізує художній образ, ефективно	90-100

використовує темпоритм, атмосферу, внутрішній монолог, імпровізацію та трансформацію. Демонструє жанрову цілісність, сценічну виразність і здатність до творчого експерименту. Під час показу аргументовано обґрунтовує власні художні рішення, демонструє професійну рефлексію та здатність до самоаналізу.	
Програму дисципліни виконано повністю. Здобувач демонструє достатній рівень виконавської майстерності, володіє технікою роботи з лялькою та основними засобами сценічної виразності. Практичні завдання виконано якісно, образ персонажа сформовано послідовно, однак окремі пластичні, мовні, темпоритмічні або сценічні рішення потребують удосконалення. Здатний застосовувати набуті навички під час роботи над виставою та етюдами.	82-89
Основні завдання дисципліни виконано. Здобувач володіє базовими професійними навичками роботи з театральною лялькою, демонструє достатній рівень сценічної дії, пластики та голосу. Виконує практичні завдання, проте допускає окремі неточності у техніці маніпулювання, характерності персонажа, темпоритмі, взаємодії з партнером або сценічному вирішенні. Творчі рішення реалізує з окремими труднощами	74-81
Програму дисципліни виконано частково. Здобувач має труднощі у володінні технікою роботи з лялькою, побудові сценічного образу, використанні голосу, пластики, темпоритму та інших засобів сценічної виразності. Недостатньо самостійно застосовує набуті навички, потребує постійного методичного керівництва. Практичні роботи та сценічні покази містять суттєві недоліки.	64-73
Виконано мінімальний обсяг програмних завдань. Здобувач демонструє початковий рівень виконавської майстерності, недостатньо володіє технікою маніпулювання театральною лялькою та засобами сценічної виразності. Виконання етюдів і сценічних завдань потребує значного доопрацювання, а реалізація творчих рішень можлива переважно за допомогою викладача..	60-63
Програму дисципліни не виконано або виконано не в повному обсязі. Практичні завдання не виконано або виконано на незадовільному рівні. Здобувач не продемонстрував необхідного рівня володіння технікою роботи з театральною лялькою, сценічною дією та засобами художньої виразності. Етюдні або виставні роботи не представлені чи не відповідають вимогам дисципліни.	0-59

8. Розподіл балів, які отримують студенти

2 курс / III семестр Тема 5. Лялька-маріонетка:

За результатами поточного контролю та самостійна роботи											Сума балів
Т 5.2.1.	Т 5.2.2.	Т 5.2.3.	Т 5.2.4.	Т 5.2.5.	Т 5.2.6.	Т 5.2.7.	Т 5.2.8.	Т 5.2.9.	Т 5.2.10.	Т 5.2.3.	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	40	100

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за	Оцінка за	Значення оцінки	Рівень компетентності
-----------	-----------	-----------------	-----------------------

стобальною шкалою	шкалою ECTS		
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бендацці Джаннальберто. Світова історія анімації. Книга перша. Київ. 2020 р. 384 с.
2. Бучма О. Є. Теорія «надмаріонетки» Гордона Крега як виражальний засіб театру ляльок. Мистецтвознавчі записки: зб. наук. праць. 2021. Вип. 39. С. 235-238
3. Виходцевський В. О. Технологія виготовлення театральної ляльки : навч. посібник. Київ-Львів: 2011. 160 с.
4. Єфремов С. Монолог із лялькою як спеціальний тренаж у вихованні лялькаря. Київ, 2011.
5. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 1. 2023
https://www.youtube.com/watch?v=crop8KCHM2E&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva//_lJruljEB
6. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 2. 2023

https://www.youtube.com/watch?v=6mc89svI4Js&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva//_IjruljEB&index=2

7. Маріонетка / Лекція Є. Огородній. My smart digital class. Ч. 3. 2023
https://www.youtube.com/watch?v=WJDMF6WW7Eg&list=PLx7A5KoZf2DmGJqpgpiaISva//_IjruljEB&index=3
8. Френкель М. А. Пластика сценічного простору. Київ. 1987 р. 182 с.
9. Ширман Н. Т. Силует на екрані: навч. вид. Київ, 1989. 188 с.
10. Lotte Reiniger. Shadow Theatres and Shadow Films: London, Batsford 1970. 128 р.

Додаткова:

11. Брехт Б. Про мистецтво театру. Київ, 1977. 362 с.
12. Брук П. Жодних секретів. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005 р. 134 с.
13. Готовский Є. Театр і ритуал. Перформер. Львів: Літопис, 1999 р. 186 с.
14. Tillis S. (1992). Toward an aesthetics of the puppet : puppetry as a theatrical art. New York, NY : Greenwood Press, 181 p.